

ผู้บูชา “ความดี ความงาม ความจริง” ทั้งหลาย คงรู้สึกอึดอัดกับแนวโน้มของสภาพการณ์ในปัจจุบัน

ในระดับโลกที่ดูจะให้ความสนใจกับเรื่องอารมณ์มากกว่า “ความจริง” อันสอดคล้องกับคำว่า **post-truth** ซึ่งเพิ่งได้รับเลือกให้เป็นคำแห่งปี 2016 โดย **Oxford Dictionaries**

Post-truth สะท้อนปรากฏการณ์ 2 อย่างที่เกิดขึ้นในโลกได้เสียกัน นั่นก็คือ การลงประชามติอังกฤษในเรื่องออกจาก EU หรือที่รู้จักกันในชื่อ **Brexit** และการได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีของ **Donald Trump**

Brexit ชะงักเพราะกลุ่ม Leave หาเสียงโดยใช้ข้อมูลเท็จ เช่น บอกว่าการเป็นสมาชิก EU ทำให้อังกฤษต้องจ่ายเงินถึงอาทิตย์ละ 350 ล้านปอนด์ (15,750 ล้านบาท) มิโยที่คนจะบอกว่าอังกฤษก็ได้รับกลับคืนมามากเหมือนกัน ตัวเลขนี้จึงบิดเบือนเพราะเป็นตัวเลขที่ยังไม่ได้หักกลบลบกับที่ได้รับคืนมา แต่ฝ่าย Leave ก็ไม่สนใจและใช้ตัวเลขนี้ปลุกอารมณ์ขึ้นมาให้โยเยเหวี่ยงเหตุผล

ในกรณีของสหรัฐอเมริกา มีสถิติว่า Trump นั้นพูดโกหกทุก 4 นาทีครึ่งของการหาเสียง และร้อยละ 70 ของข้อมูลที่เขาเอามาอ้างนั้นอยู่ในระดับที่ไม่จริงบ้าง จนถึงไม่จริงอย่างที่สุด แต่กระนั้นก็มีผู้คนชื่นชมเขาจนได้รับเลือกถึงแม้คะแนนเสียงโดยรวมจะน้อยกว่า Hillary ถึงกว่า 2 ล้านเสียงก็ตาม (ถ้า Hillary มีคะแนนอีกไม่กี่หมื่นเสียงในรัฐ Wisconsin/Pennsylvania และ Michigan เธอก็จะเป็นผู้ชนะแทนเพราะจะทำให้ได้คะแนน electoral votes สูงกว่า)

ตลอดการหาเสียงประธานาธิบดีอันยาวนาน Trump ปลุกอารมณ์ของคนตกงาน คนกลัวว่าจะตกงานเพราะเทคโนโลยี และ

post-truth ท้าทายสังคม

คนไม่พอใจกับบทบาทของอเมริกาในหลายเรื่องเช่น “ความแสบ” “ความไม่ยิ่งใหญ่เหมือนเดิม” “การเป็นไกรทองบนเวทีโลก” “การสูญเสียงานเพราะการค้าเสรี” ฯลฯ โดย Trump เป็นคนปลุกเร้าด้วยความจริงปนเท็จและความเท็จล้วนๆ จนมีคนสนับสนุนทั้งที่เขาไม่มีความรู้เรื่องเศรษฐกิจการเมืองระดับโลก ไม่มีประสบการณ์ ไม่มีประวัติอันสะอาดงดงาม ฯลฯ แต่คนจำนวนมากก็เลือกเขาทั้งๆ ที่รู้ว่าหลายเรื่องเป็นเท็จทั้งสิ้น ปรากฏการณ์เหล่านี้ตรงกับคำว่า post-truth ซึ่งเป็นคำคุณศัพท์หมายถึง “มีลักษณะของการเกี่ยวพันหรือมีการแสดงให้เห็นสถานะซึ่งสิ่งที่เป็นความจริงมีอิทธิพลน้อยกว่าอารมณ์และความเชื่อส่วนตัวในการสร้างความเห็นสาธารณะ” พูดง่ายๆ ก็คือความรู้สึกและความเชื่ออยู่เหนือความจริงอย่างชนิดที่ “ฉันไม่แคร์”

post-truth ต่างจากคำพวก post-war หรือ post-match ซึ่งคำหน้าว่า post หรือที่เรียกว่า prefix หมายถึงช่วงเวลาภายหลังเหตุการณ์หรือสถานการณ์ เมื่อเติมเข้ากับคำไหนก็หมายถึงช่วงเวลาหลัง เช่น หลังสงคราม หลังการแข่งขัน ฯลฯ แต่ post ใน post-truth นั้นหมายถึงว่า “truth มีใช้เรื่องพึงสำคัญไปแล้ว” (อารมณ์และความเห็นส่วนตัวสำคัญกว่า)

post-truth มีใช้คำใหม่ รู้จักกันมาตั้งแต่ปี 1992 โดยผู้เขียนบทละครชื่อ Steve Tesich ใช้ในการเขียนเรียงความลงในนิตยสาร Nation แต่มาได้เป็นคำแห่งปี 2016 ก็เพราะในปี 2016 คำนี้มีการใช้มากขึ้นกว่าปีก่อนถึง 2,000 เปอร์เซ็นต์ เนื่องมาจากปรากฏ Brexit และ Donald Trump

ในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ในสมัยปัจจุบันก็มีคนเชื่อตามที่ Trump กล่าวหาหลายปี

ว่าประธานาธิบดี Obama มีได้เกิดในสหรัฐอเมริกา (ถึงแม้ Obama จะเอาใบเกิดมาโชว์ แต่เขาก็บอกว่าเป็น ใบปลอม) อีกทั้ง Obama และ Clinton เป็นคนก่อตั้งกลุ่ม ISIS

การมีหลักมีเกณฑ์ของคนอเมริกันในเรื่องบูชาความจริงมายาวนานกำลังหายไป โดยถูกจุดประกายโดยปัจจัยแวดล้อมและซ้ำเติมโดยนักการเมืองโกหกพกลม เหตุผลที่ประธานาธิบดี Nixon ลาออกเมื่อปี 1974 เพราะกำลังจะถูก impeach (ประณามโดยสองสภาจนต้องหลุดจากตำแหน่ง) ก็เพราะการโกหกที่ไม่รู้เรื่องกรณีดักฟังสำนักงานของพรรคเดโมแครตแต่ถูกจับได้คาหนังคาเขาเพราะเทปอัดเสียงที่ตนเองแอบอัดไว้ที่จริงเรื่องที่ได้แอบอัดเสียงฝ่ายตรงข้ามนั้นไม่ใช่เรื่องคอขาดบาดตายแต่ที่คนอเมริกันรับไม่ได้ในตอนนั้นก็เพราะเขาโกหกซึ่งเป็นการทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของตำแหน่งประธานาธิบดี

อย่างไรก็ดีในเวลา 24 ปีต่อมาประธานาธิบดี Clinton ก็โกหกแบบกระต่ายขาเดียวว่าไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางเพศกับเจ้าหน้าที่ฝึกหัดของทำเนียบขาวต่างๆ ที่มีหลักฐานแน่นหนา เขาออกจากถูก impeach ไปได้ แต่ก็ยังมีหน้ามีตาในสังคม เป็นสามีของคนที่เกือบได้เป็นประธานาธิบดีเสียด้วย

ในปี 1994 กรณีของ O.J. Simpson อีกเช่นกันที่แสดงให้เห็นอิทธิพลของ post-truth เรื่องมีอยู่ว่าอีโรกิฟิวดิสคนนี่คนอเมริกันรักบูชา แต่เมื่อภรรยาผิวขาวและแฟนใหม่ถูกฆ่าโดยมีหลักฐานมัดตัวเขาแน่น คนผิวสีเกือบทั้งประเทศเชื่อว่าเขาบริสุทธิ์ แต่ที่ถูกจับก็เพราะถูกยิงแกลโดยคนผิวขาว ในที่สุด O.J. Simpson ก็หลุดในศาลด้วยการปลุกเร้าอารมณ์ลูกขุนและประชาชน

ในการทำความเข้าใจคนชาวล้านแก่ง
การบูชา “อารมณ์และความเห็นส่วนตัว”
มากกว่า “ความจริง” เป็นเรื่องน่าตกใจและ
ถ้าระบาดไปทั่วโลกแล้ว โลกของเราจะนำ
อยู่น้อยลงเป็นอันมากเพราะ “ความจริง”
เป็นฐานของจริยธรรม ดังจะเห็นได้ว่า
ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ความเป็นธรรม
หลักนิติธรรม ความยุติธรรม ความสัตย์ซื่อ
(integrity ซึ่งครอบคลุมทั้งความซื่อสัตย์
และความมั่นคงในหลักคุณธรรม) ล้วนอยู่
บนพื้นฐานของ “ความจริง” ทั้งสิ้น

สังคมใดที่ใช้อารมณ์และความเห็น
ส่วนตัวเป็นสรณะจะวุ่นวาย หาความสงบสุข
ได้ยากเพราะสมชกขาดเหตุผลผลเมื่อไม่แคร์
ว่าอะไรเป็นจริง อะไรเป็นเท็จ คุณธรรมอันเป็น
ฐานของความสงบสุขก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้

ปัจจัยแวดล้อมใดที่ทำให้เกิด post-
truth? เมื่อมองไปรอบตัวในปัจจุบันเรา
เห็นข้อมูลท่วมท้นไปหมดจากการสื่อสาร
สมัยใหม่ซึ่งมีเทคโนโลยีเป็นตัวการ จากที่เรา
เคยเป็น “สังคมแห่งข้อเท็จจริง” (society
of facts) กำลังเปลี่ยนผ่านเป็น “สังคมแห่ง
ข้อมูล” (society of data) และช่วงเวลา
ปัจจุบันกำลังอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านนี้
ดังนั้นผู้คนจึงย่อมมีความสับสนเป็นธรรมดา

smart technologies ไม่ว่าจะเป็นค
อมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ การเก็บข้อมูล
บน cloud ฯลฯ ล้วนก่อให้เกิดข้อมูลชนิด
ที่เรียกว่า big data ซึ่งบางส่วนจะถูกแปร
เปลี่ยนเป็นบางข้อเท็จจริง (facts) ในเวลา
ต่อไป แต่ด้วยขนาดอันมหาศาลของมันจึง
ทำให้การแปรเปลี่ยนนี้ซ้ำ ข้อมูลจึงท่วมท้น
ใจเรา โดยเฉพาะที่ถูกบิดเบือนเพื่อปลุก
เร้าอารมณ์ของเราโดยการประชาสัมพันธ์
จากบุคคลที่หาประโยชน์จากเรา ฯลฯ ใน
ช่วงเวลาอันสับสนนี้ post-truth จึงผงาด
ขึ้นมา

ผู้เขียนเชื่อว่าคุณธรรมเป็นสิ่งยิ่งใหญ่
และงดงามในโลก

ดังนั้น “ความจริง” จะต้องกลับมา
ครองโลกเสมอ และเป็น “society of
truth” ในที่สุด...ระหว่างนี้ก็ปล่อยให้
posttruth เขาใหญ่ไปก่อน